

## **Holokauszt-relativizálás? –**

### **Egy brit történész berlini kiállítása a gyarmatosítók rémtetteiről**

*(Der Spiegel 39 / 2026)*

#### Tények és kérdések:

- Kétségtelen, hogy vannak hasonlóságok: egy brit tábornok 1919-ben az indiai Amritsarban a tüntető tömeg közé lövetett és több százan meghaltak.
- Már a '30-as években sok értelmiségi azt vallotta, hogy a zsidók diszkriminálása a németek által ugyanaz, mint amit a gyarmatosítók tesznek Afrikában.
- Nehru 1937-ben azt mondta, hogy a gyarmati és a fasiszta erőszak ikertestvérek.
- 1935-ben az olaszok megtámadták Abesszíniát (Ethiópiát). Mérgesgázt alkalmaztak, táborokat állítottak fel, népiirtást, tömeges kivégzéseket hajtottak végre, faji szegregációt alkalmaztak. Tízmillióan haltak meg.
- Hitler 1940-ben: a KZ-t a britek találták fel.
- Ami igaz: a britek 1900 körül Dél-Afrikában, az amerikaiak a Fülöp-szigeteken, a németek Dél-Nyugat Afrikában, a spanyolok Kubában táborokat állítottak fel, melyeket koncentrációs tábornak neveztek. A britek még 1952-ben is ilyen táborot állítottak fel Kenyában ahová a függetlenségért harcolókat zárták be.
- A nácik az első koncentrációs táborokat (Dachauban és Oranienburgban) a belső politikai ellenzék számára állították fel.
- Stephan Malinowski (a kiállítás kurátora): Az európai kolonializmus egyike az emberiség elleni legnagyobb bűnöknek, és vétkét nem kicsinyíti, ha erőszaklogikája más volt, mint a nemzetiszocializmusé. A kiállítás célja, hogy megnyissa a vitát e kérdésről.
- A britek a gyarmati táboraikban bekövetkezett tömeges haláleseteket nem tervezték, szemben azzal, hogy a nácik kifejezett célja a „munka általi megsemmisítés” volt.
- 1941 végén kezdték el működésüket a megsemmisítő táborok Chelmno-ban, Sobibórban, Treblinkában.
- Lényeges különbség: az amerikai gyarmatosítók az afrikai feketék tömegeit nem azért szállították hajóval Amerikába, hogy azok az úton tömegesen elpusztuljanak, hanem hogy gazdasági hasznukat vegyék.
- A gyarmatosítók mellett szóló érv, hogy a bennszülötteket mint gyermekeket kezelték, és az volt a szándékuk, hogy elhozzák számukra a fejlődést. „Nehru Cambridge-ben tanult, Julius Nyerere Edinburgban, Léopold Sédar Senghor Párizsban. De a varsói gettóból senkit sem vittek el a Heidelbergi Egyetemre tanulni.”

- Ugyanakkor a történészek szerint a kolonializmusnak sokkal több áldozata volt, mint a náciizmusnak. Mike Davis szerint a 19. században 60 millió (!) éhhalál írható a rovására. (Ebbe azonban természeti tényezők is belejátszottak, mint pl. a szárazság.)

*(Klaus Wiegrefe interjúja Stephan Malinowskival – ismertette Kiss Károly)*

Buda, 2026 szeptember